

TELEGRAPFULU ROMANU.

Telegraful este de două ori pe săptămâna: în ziua și în dimineață. — Prenumeratarea se face în Sabiu la expeditorul foieș pe afara la cinci poste, cu banii gata prin scrisori francate, adresate către expeditorul Președintului prenumerării pentru Sabiu este pe anu 7 fl. v. a. sau pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pe.

Nr. 91. ANULU XVIII.

Sabiu, în 15/27 Noemvră 1870.

Evenimente politice.

In perteau de dincolo de Laita se vorbesc de o criza ministeriale. Criza nu se restringe numai la ministeriul curații cislestanu ci și la celu comunu și adecau la celu de externe. Iera se vorbesc ca contele Beust are să facă locu lui Andrássy. Scirea această și acum a fostu desmintită de biroul de corespondență în favoarea lui Beust. Desmintirea se bazează pre impărtășirea ca în cercurile oficiali nici vorba nu este de criză desu mențiunata. Se știe înse că cercurile oficiali cându au știința despre criză se să pune în lucru și este deja executată.

Alta criză este cea orientală rusească. Aceasta după semnele esteriore pare să se depărteze spre pace.

In Germania de nordu s'a deschis parlamen-tul federal, unde se desbate constituția germană.

Bombardarea Parisului încă nu s'a inceputu. Din tôte se vede ca Francia se oprescă și pun armate nouă în picioare care potu încă să evenimentelor pana la încheierea pacei cu totulu alta direcție de cum se acceptă după caderea dela Sedanu și Metzu.

Dietă Ungariei.

Siedintă din 17 Novembre se deschide la 10 ore prin presedintele P. Somssich.

Dintre ministrii au fostu de fată: Kerkápolyi, Szlávy, Horváth și Bedecovic.

Mai întâi se autentica protocolul siedintei precedente. Dupa aceea ascernă presedintele registrul interbelicilor, propunerilor și proiectelor de lege prezintate în luna trecută. Se va tipări și distribui. Deputații Fr. Kuhinka și Rd. Oskai ceru concediu din cauza sănătăției. Li se încuviințează. Petitioni numerose se anunță, care se transpun comisiunii petiționar. Presedintele impărtășește, ca terminul de 30 zile rezervat pentru ascernere vre-unui protestu contră alegerei deputaților A. Degré a espirat și prin urmare acesta e definitiv verificat. Deputatul D. Fittler și prezinta protocolul de alegere, care se transpună comitetului verificatoru.

Mai mulți deputați ascernă petitioni relative la inițiativa judecătorilor de primă instanță. Se transpună comisiunii de 25.

E. Horn ascerne 40 petitioni în cauza organizării independențăi a afacerii de creditu ungurescu. Aceste petitioni cătu și ale deputaților Fr. Deák Ar. Matyus G. Varady, L. Papu, K. Tisza și Max Uerményi se transpună comisiunii de petitioni.

E. Zsédenyi ascerne o petiție a liberalui orașiu r. Kaesmark, prin care se arată nevoie de înființare a unei judecătorii de primă instanță în teritoriul acestui oraș. Se transpună comisiunii de 25.

I. Kiss îndreptă către ministrul de comunicări și interbelică în afacerea drumului de feru Debreczin=Szathmar=Sziget, care nu s'a deschis la terminul preștipu prin lege.

E. Horn: O corespondență locală de aici a adus, nu de multu tempu, scirea, ca toti acei junici au venit la recrutare în cei din urmă trei ani și s'au liberat din ore care cauze, se voru vizita de nou, și la casu ca se voru astă apti, se voru înrola în armata. Foile n'au tinență scirea acă de demna de publicare, de ore ce o credeau netemeinica, înse în dilele din urmă au sositu epistole din provincia care arata, ca comisiunea supră-

recrutătoare și-a începută déjà activitatea. În urmă a acestei a indreptă către domnul ministru pentru apărarea terei urmatorei interbelică: Considerându, că în legea de apărare nu e nevoie vorba de o supră recrutare extraordinară a junilor déjà eliberați de militia; considerându, că într-un statu constituțional numai aceea datorință se potu impune cetățenului, care le prezige legea; considerându, că de-si regimul are dreptul în viitoru, a delatură abuzuri, nu inse a ordină mesuri cu putere retrogradă, intrebă:

1. Are domnul ministru cunoștința de existență și chiamarea acelei comisiuni extraordinarie suprarecrutătoare?

2. Decearca are cunoștința despre acea comisiune său chiaru insu-si o a esmitu, din ce cauza nu s'a arătată această masură în fătă oficiale și din ce cauza nu s'a publicată instrucțiunea, conformu căreia are să procede comisiunea, și pre ce lege e basată esmiterea acelei comisiuni? (Aplause viu).

E. Simonyi îndreptă către presedintele ministrilor interbelică:

1. Are domnul presedinte alu ministrilor cunoștința, că ministrul englesu s'a exprimat: Politica Angliei e, că doresc unitatea Germaniei, înse trebuie să se opuna unei prea mari dejosiuri a Franției.

2. Voiesc regimul să se însoci acestei politice a Angliei și să merge mâna în mâna cu statul acesta în cestionea amintită?

3. Ce a facut regimul dela cernoparea resbelului între Franța și Germania pentru restaurarea pacei? (Aplause vine la steng'a).

E. Simonyi îndreptă către regimul și o a două interbelică privitor la conflictul între Rusia și Turcia.

1. Adeverat e că regimul imperatesc rusescu a declarat prin o nota circulară, că nu mai poate considera de obligatoriu acela punctu alu tratatului parisianu, care prezige numerul și marimea nailor de resbelu, ce pote întreține Russia în mare negă și ca a facut acă cunoșcutu tuturor poterilor signalare?

2. Consemne regimul austro-unguresc cu disolvarea tractatului parisianu într-un atare modu și deca nu, voiesc că punctele tractatului indiginate de Russia că daună intereselor ei să se modifice prin unu congresu europeanu?

3. Are regimul sperantia că poterile garante a tratatului parisianu voru procede în cestionea acăstăi în contielegere reciprocă facia cu Russia.

Interbelicile se voru predă ministrilor respective.

Dela resbelu.

Decearca putem comptă pre scirile, ce sosesc din Franța de vre-o optă dile în cōcē, acolo se intempla lucruri, ce dau evenimentelor sangerose, ce se petrecu pre pamentul acelei nefericite terei,

o direcție mai favoritarie pentru francesi. Despre lupte mai serioze în 9, 16 și 19 Novembre n. amu amintită și noi. Lângă aceste adaugem acum că guerilla, adecau resbelulu în cete mici în diverse locuri, ia demensiuni lotu mai mari, la apusu și medie noptea dela Parisu, precum și în Burgundu superior. La Dreux, Chateauneuf și la Evreux au statu diviziuni intregi de prussani în sată gardeloru mobile franceze de căte ori, căte mii și prussani nu au reportat victorie preste totu loculu. La Evreux prussani au trebutu sa se retraga. In Chatillon sora surprinsă și prinsi vre-o căteva sute de prussani din corpulu principelui

provinciale din Monachiu pe anu 18 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și terii virzine pe anu 12 pe 1/4 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru într-o oră cu 7 fl. și într-o oră cu 5 fl. și pentru a două oră cu 5 fl. și pentru a treia repetare cu 3 fl. v. a.

Frideric Carolu de Garibaldini, Prussianii în număr de 25,000 au desertat Dijonul. Ei au esită pro-tote portile cetății pentru că să și ascunda merșul lor spre Troyes. Asia fu desertată și cetatea Dole.

Armația generalului Aurelles de Paladine se vede ca în adevără a întreprinsu unu mersu, care să mijlocescă impreunarea sea cu Keratry și Bourbaki în partea de media noptea a Parisului. Orleanu e ocupat de legiunea de străini din Alegria și de zuavii fosta ai papei. Gambetta a ordonat formarea de optă predice regimene de infanterie, unu de zuavii și siese batalioni de venatori pedestri.

Despre suprinderea ce a facut Ricciotti Garibaldi la Chatillon se spune: „S'a formatu o brigada nouă sub comand'a lui Ricciotti Garibaldi din vre o căteva batalioni de trăgători liberi și voluntari. Această a plecatu prin neau'ce ninsese eri pentru o operatiune nouă.

Pericululu supremu.

Asia și intitulă „Romanulu“ din București una articulu în care la începutu spune despre tocmai Prussia și Russia la Ems în vîră trecută și despre procederea Russiei mănu în mănu cu Prussia. Apoi vine asupra victoriilor nemțesci din Franța și arata ca acestea incuragiara pre Russi'a a păzii cu nouă cunoștă și către curiozul unui diplomat rusesc publicat în diariul „le Nord“ în care se dice urmatorele:

„Russia și Germania se voru întâlni, pre baza intereselor lor positive și reciproce, caru voru și cătu-si de potență intunecate său complicate d'acele elemintă pasionate, strene adevărătei politici și care o desnaturalizează. În aceste condiții, Russia și Germania voru ajunge la o întelgere care le va fi conformă intereselor orientului și Europei.“

Ce va deveni atunci România, ea, atâtă de mică, fără putere, abia renascenda, de rasă latina, urita prin urmare de toti aceia cari au în vinele lor sânge teotoni său moscovit?

Suntu unii oameni naivi — nu vorbim de cei de rasă latina — cari au credutu inca dela începutul resbelului, ca România este salvata, pentru că are pre tronul ei unu Hohenzolern. Această era pote ceva în timpu de pace, în timpu de resbelu e nimic său pote chiaru o primejdia. Nu ne indoimă de locu de bunele intenții ale principelui Carl; înse, în politică positiva, în care este vorba pentru Prussia d'asi dobândi tota Germania cu ajutoriul și alianța Prussiai, se pote crede seriosu ca Russia chiaru aru sfaramă acesta alianța pentru a salvă... ce? Acestu poporu, pre care lu urasce, că pre unul ce e de rasă latina, de rasă pre care voiesc s'o sfrobescă?

Din punctul de vedere alu Marei-Prusie, noi nu putem considera unu Hohenzolern în România de cătu că unu pionu din Siah, în mănele unui jucătoru dubiaciu, cum este d. de Bismarck.

Pericululu supremu silește pre România d'a se ocupă de ea însa-si, spre a căuta cum trebuie să-si salveze nationalitatea, pentru a nu deveni teutona său moscovita.

România a fostu aperata de puterile occidentale de indata ce imperiul otomanu a fostu atacat și existența i pusă în pericolu.

Legaturile seculare dintre sultani și România autonomă le garantă existența reciprocă în contra ambiciunii unor vecini cuceritori.

Astăzi acel'a-si pericul amenintă ambele state: Russia va navali în România cu sute de mii de soldați!

Până atunci însă, fie-nă permisă a fi cu pre-cautioane;

Până atunci nu vomu impleti cununa de serba-tore, cu vecină făoa, pentru ca ni s'ară plati pre-aurulu celu puru alu tratatului din 1856, că ne-guiatoriu în tările barbare, poleituri regale, inde-pendinti efemere...

Si déca guvernul nostru s'ară si permisă a intră in negociari de asemenea natura, in locu d'a apelă ou ingrijire si fără perdere de timp, la pu-terile garante, in fatia cu denunciarea tratatului din 1856 de către Russi'a, noi amu osindă cu cea mai aspră pedepsă pre unu asemenea guvern și 24 de ore nu i-am mai permite sa compromita ade-verat'a esistintia si independintia si corona a tarii române !

Negrescu preste potine dile Cameră aducendu in sinulu seu, agitatiunea legitima ce produse in tără, not'a lui Gorocacof din 19 Octombrie, nu va intârzi se-si dica cuventul seu, maturu, pre-vieditoru, nationalu.

Deocamdata noi cu aceste siruri, apeleam la tota partidele, sa simu cu veghiare mare. Sa no-ne lasam a si mominte cu vane promisiuni. Pentru dumnedie la o parte luptele dintre noi macaru pre-campulu acesta in care avemu fatia cu toti unu ingrozitoriu neamicu comunu din afara !

"Inform."

Domnule Redactoru ! Suntem rogati a publica in colonele prea pretiuitului diariu, ce redigeti, ur-matorele rânduri.

Mai năște de tota aducu multiamita lui co-respondinte necunoscutu din scaunul Saliscei, care prin corespondinti'a sea din nrul 89 alu "T. R.", cătu si prin alt'a de mai năște m'a indemnăt si pre mene a scrie — ierăsi dimprejurul Saliscei si adeca din comun'a Poiana — despre lucruri respective pecate analoge cu cele impartasite de d-sea. Amu disu pecate, si pote cu totu dreptulu căci eu credo, ca nu sapte laudabile au indemnăt pre dlu corespondinte asiă de multu a esă in pub-licu; saptele laudabile nu au lipsa asiă mare de lustrulu, care credu unii a-ili-dă, publicându: ci multu mai multu abusivile, nelegivirile — cu unu cuventu peccatele, care se comitu asiă adese ori si inca din partea unor persone, care primo loco suntu chiamate a glumă, a indreptă, a sustine legea. Me prinde mirare, ca tocmai aici in marginimea nostra, in apropierea prea maritului consistoriu in tienutul foculariului Metropoliei noastre cu deo-sebire se intempla atari lucruri dejositore. — Care e cauza? nu cumva indulgint'a superiorilor, care forte de multe ori trece marginile bunei cuvintie. Etempulu, că superioiri nostrii sa căstige o data convingerea, ca nu indulgint'a, — ci numai si numai o strictă si conscientiosă tinerere de legile sustatoru, pro-sperăza binele naționalu si com-nu.)*

Daunele care le cauzează atari sapte dejositore suntu multe, spirituali si materiali; ele ating societatea cătu si biserică, si din ce persoană, care le comite, e mai vediuta din aceea producă efectu mai reumatiosu si mai intensivu.

Să-mi ierte cetorilu, ca m'amu abatutu dela tem'a mea, care e: a scrie despre lucruri dimprejurul Saliscei si in specie din comun'a

Poiana e un'a dintre cele mai mari comune din tota Transilvania; locutorii ei, toti români gr. or., pôrta in parte economia de o. Acum cu 10—12 ani năște stau materialicesce forte bine; de atunci incocî merge comun'a nostra cu pasi rapidi spre ruină sea. Cauzele suntu diferite: im-prejurari locali si ne cultura cele principali. — Edificiul unei biserici din Poiana e renuntit de pomposu in tota Archidiecesă; scola? — — cu scolă nu stamur brilliantu — de asta data nu me potu lasa in detaliuri despre scola, cu siguritate inse voiu pune la proba răbdarea cetorilor, in securu tempu, cu o referada despre ea. Déca mi aducu bine aminte, unu corespondinte alu "Albinei" a scrisu ceva asta primavera despre scolă din Poiana; in trăcatu amintescu, ca acel dnu cores-

pondint a aruncat tota vină, de scolă nostra e forte slabă, reverendissimului dnu protopopu, ducându ca "dela capu se impote pescele." Intru atât'a, incătu si r. dnu protopopu e chiamat a se interesă de scolă — inseamna rogu a precugetă ca domni'a sea a avutu si are a se luptă necontentu cu comun'a intréga, respective cu conducatorii co-munei cei renitenți in gradul supremu. E adeverat, ca bietii omeni ceru scolă — insa in Poiana avemu "betranii satului" său mai bine disu privilegiatii, aristocrati'a, care conduce si e singura consacrata in tôte afacerile. Acestia nu voieseu a sci de scolă. —

Avemu in fruntea poporului patru preoti, pre-carii si-amu potea asemenea cu patru facile; insa faciele acestea (cu o singura excepție) nu im-prascia lumină ci intunericul; ei de sigură nu suntu sarea Poienei, dupa cum s'ară cuveni conform scripturii. Chiamarea loră e, după a loru parere, numai a severii servitulu Ddieseu, — adese inspirati — inse de beu-tori spirituoșe, a merge la pomene, nunte etc. si a petrece acolo cu satenii in povesti si beutură căte 4—5—6 ore. Acestă place omenilor nostrii — si cum nu — a avea lângă sene — la buñe si rele — o persoană sănătă, si din asta causa preotii nostrii se indemna unul din altul, care din care sa petreca mai multu cu omenii la astfelui de ocasiuni; deci care petrece mai multu, căstiga iubirea unor oameni, cării apoi apera pre respectivulu de tota calamitatile, care laru potea lovi de susu. Acestă se intempla cu preotul, pre carele lu voiu cită mai înjosu. — Date despre cele susuatinse amu nenumerate — unu registru intregu. Ori si cine se poate convinge, luându-si ostenel'a a petrece 3—4 dle in satul nostru. Ca sa ilustrezi afirmările mele, citezu pre p. N. D... ta, viati'a lui de ore cându, de cându se punea in fruntea feierilor satului si tragea o hora din România, de cându si petrecuse in curtea lui I. T. tota noaptea — — . Acestu preotu in dilele mai recenti n'a voiu a ingropă pre siulu unui poroșu alu seu din ura personala cătra tatalu bă-teului, ci a trebuitu sa se ingrăpe fără preotu. In urmă a acestei nelegiuri s'a acusatu acestu preotu la prea maritulu consistoriu. Speru, cu totu dreptulu, ca prea venerabilulu consistoriu va veni cuvințiosu acesta cestiu, va lua tota viatia acusatului in consideratiune si in fine i ya dă oca-siune a se pocăi de tota cele comise pâna acum — si a nu mai comite de nou. — In zadaru ai cur-tisatu, credu eu, parinte N. D., in 21 I. c. prin Sabiu pre la unii anumiti domni — nici deusi nu Ve voru potea său nu voru voi a Ve scăpat de beles. La casu inse, că totusi sa Ve fi succesi ceva prin caletori'a din 21 la Sabiu, me voiu vedea silitu a publica totu — totu registrulu, care lu amu inain-tam.

Incheiu corespondinti'a mea cu o rugăre fratia-sca cătra tota inteligența din marginime, cătra toti cei onesti si iubitori de inaintarea națională: a nu mai trece cu vederea faradelegile unor oameni, ci ale sbicii dupa cum se cuvine prin publicare si prin comunicare la prea naltele locuri. Atunci po-temu si siguri ca prea maritulu Consistoriu prin a sea intrevinere eficace ne va mantui de oameni, prin carii in locu de a progresă biserică, si na-tiunea — regreséza. I.

Onorate Dile redactoru ! Capelanulu bisericei gr.-orientale din Boholti scaunulu Cincului-mare, Silvestru Joant'a fostu manipulant la tipografi'a archidiecesana in decurgerea a 2 ani de dle; preota blându si inteleptu, după o băla indelungată aproape de unu anu de dle parasindu cele temporale au trecutu la cele eterne, preotindu numai unu anu sanatosu, lasându după sine pre iubitii sei parinti preotulu Ioanu Joant'a si preotesa, betrâni, precum si pre soci'a sea preotesa Mari'a Greco din Ruj'a dimpreuna cu ună frica. — Durere insa ca preotesa Mari'a l'au parasit de multu tempu, necercetându pre bietulu ei barbatu si preotu in băla sea; bă-ce e mai multu nici la petrecerea osementelor lui n'au luat parte de feliu.

Osementele s'au petrecutu cu o ceremonia frumoasa, la care au luat parte 8 preoti, dintre cari par. Ignatie Mendocia au tenu o cuventare funebra fără potrivita.

"Pici tieran'a usior'a" !
Boholti 8 Noemvre. 1870.

Unu cunoscutu alu mortului.

*) Precătu ne suntu de neplacute lucrurile ce se publica in corespondintie de feliul acestui, pre atât ne pare reu căndu vedem ca autorităatile bisericesci se a-cusa, precăndu noi din esperintia scim cu multi nu se folosesc de drepturile ce le da constitutiunea bisericei noastre.

Red.

Dia marginea Câmpiei in Noemvre 1870.

Cându se arata vre-o epidemie — bôla lipiçiose — de e. cholera etc., în ore-care provincia a unui său altui statu, organele guvernului respectiv se miscă că furnicile in una furnicariu preste care ore cine trage cu vergéaua, — și ieu totă mesurile ce li se paru necesarie și folositore spre a opri lăsarea acelei nefericiri; și astă o facu parte din detorintă oficiuloi, celu pôrta, parte temendu-se că inaintându bôla, din care nici uno individu nu pôle așteptă ceva profitu, potu cadea și ei sacrificiu acelei. Fómetea inca este unu morbu impreunat cu o nenorocire forte apasator, și mórtea, ce o cauzéza fómetea este dupa parerea mea cu multu mai chinuitore decât mórtea d. e. de fóme, căci astă din urma vine cu cós'a ascuțita și tăie curendu furulu vietiei, spre cându mórtea de fóme vine cu cós'a tempută și tăie cu incetu tempu mai indelungat pâna cându petrunde acelu firu; sub care tempu chinul crescet totu mai complită.

Se scie ca fómetea din anulu 1817 au rapit in tiér'a nostra mii de mii vietii omenesci. Si iec'a fómetea amerintie de nou populatiunea Câmpiei, unde ea inainte de astă cu 5 ani a domaiu cu atât'a asprime, cătu a constrinsu pre multi locuitor din intrég'a Câmpia sa 'si vinda avereia mobile adeca animale de casa, ba chiaru și pemențiile cari le mai aveau, și astea din urma cu un'a suma bagatela de 15—20 fl. v. a. per jugeru, cându unii posessori cu bani și căte uno jidau se sciu folosi de nenorocirea astă, cumperându in modulu descrișu pamenturi dela tierani de si-au facutu bânuri intregi. Cu anima înfrântă și lapedau bietii tierani pamenturile, dara fómetea 'i stringea la astă, și iecă acum suntu de nou amerintati de acelu periclu !

Ploile incepura in lómn'a anulu 1869 in scaunulu miresiolui și mai cu séma in intrég'a câmpia prea de timpuriu, și tienura continuu pâna târdiu in iérra 1869/70 asiă cătu cele mai multe pamenturi fiindu inca nesemanate la inceperea plouilor și remasera nesemanate.

In primavér'a a. c. incepura ploile iéra prea de timpuriu — precum este sciu — și au tie-nutu neintreruptu cătu chiaru aici in Scaunulu miresiolui, dar' anumitu in Campia cele mai multe semintie de primevéră s'au pototu pane in pamentu numai aprópe de Rusaliu cându cucuruzulu trebuiā sapatu de a dôu'a óra, apoi este mai incolo de comunu cunoscetu și accea, ca preste vîr'a intréga, dar' anumitu in lun'a Septembre și Octombrie au cursu ploile mereu, cătu cucuruzele nu s'au pototu eóce, ba si cele incătu-va côte, nu s'au pototu la tempu și uscate portă acasa, căci pamentul era si este astadi acoperit cu lacuri, și umblarea cu carulu pre câmpu impossibila.

Acom sa 'si intipuiasca totu omulu bine sentitoriu ca ce sôrte aștepta pre populatiunea numerosă din Câmpia, storsa inainte de astă cu 5 ani de avere mobile și imobile, și se convinge de locu, ca se cere luarea de dispozitioni din partea inaltului guvern, pentru ca fómetea ce sta la usia pentru acesta populatiune sa se tienă intre marginile unui gradu cătu mai usioru de suserit.

Deci se nasce intrebarea ca ce mijlocă aru sătă guvernului la dispozitione spre a potea veni multimeii de ómeni amenintati de fóme intr'ajutoriu? Noi lasâmu sa urmeze respunsu : oprirea ferberei de vinarsu din bucate. Se scie ca vinarserile consume pre fiecare di cuantită mari de bucate, se scie ca pretinu bucatelor s'au urcatu in piatie pâna la vîmire, se scie ca omblarea tempului din ceas'a ploilor a fostu in anulu astă și in alte părți a tieriei, ba potemu dice ca in tiér'a intréga nefavorabilu, numai in ceva mesura mai mica că pre Campia si io giurul ei, si cucuruzulu nu au fostu nici in alte părți de rodire de mijlocu macaru. Si iecă iérra ne sta in spate, si ca tieranilor nu le da nici uno modu de a cástigă cruceri. Vîr'a au fostu vitriga in mesur'a cea mai mare, căci ea au tienutu pre tieranii ca pamenturi proprii și pre cei ce lucra pamenturi și osca senuri dela posessori in parte, a casa, că sa duca lucrul cämpului in deplinire, nepermittiendu le inse tempulu a lucră continuu, și apoi a mai poté cástigă și cu palmele că lucratori de di la altii nescce cruceri, și in urmă precum scim u sudorea loru nă li-o au recompensatul.

Ne oprinduse ferbera vinarsului din bucate, lucru naturalu, ca pretiurile bucatelor se vor suu in repediune si tieranii de pre câmpia, dintre cari acum cei mai multi nu mai au pamenturi de a

vende ca in 1866/7 suntu espusi perirei de fóme căci este mare deosebire pentru ouu omu seracu in trei pârâu de 1 fl. 50 xr. si in trei celu de 3—4 fl. a unei ferdela de bucate, care cuantitate la o casa unde suntu 5—6 si la unele si mai multi copii, se mâncă in 3 dile.

Scim u noia ca in tempu de fómete unii ómeni cari posedu cuantități mari de bucate se bucura de asemenea nenorocire, care le vine intr'ajutoriu de a-si poté vinde bucatele cătu se pote mai scumpi si a se umplea de bani, necugetându ei la cei flamuzzi, la miile de stomacuri tinere affintielor inocene — a copiilor — cari macina mai bine si suferă mai cumplită de fóme: inse pentru unu numeru micu de asemenea impetrati, cari, precum si vinarsarii nu peru de fóme, inaltulu guvern nu trebuie se lase si nu va lasă multimea se pere de fóme. Sperantă ce ne nutresce in privintă astă o punemu in Escel. Sea domnulu comisariu regescu conte Emanuel Pechi, care a datu prin participarea cu benefaceri banali la cossuri de nenorociri de cându se află intre noi, punendu-se in fruntea listelor de colecte totudé-un'a cu sume insemnante, proba de cea mai mare marinimositate, nici odata cautându la acei, ca lipsitii suntu de cutare său cutare nationalitate, ci ca suntu ómeni, — va ordină săra intardiare oprirea ferberei de vinarsu pentru tempu de unu anu in Transilvania.

On. dle redactoru! Cu referintă la corespondintă aparuta in nr. 86 alu „T. R.” asupră alegerei de invetigatoru în comună Tilișcă, fia mi permisu a face unele observări si intregiri in intereu adeverului și spre chiarificarea și orientarea on. publicu cettoriu.

Anume dupa abdicarea fostului inv. directinte de scolo a tienutu comitetulu comunale sie-dintia, in carea s'a adusu conclusulu, ca la scolă loru face trebuintia de 2 invetigatori bine qualificati și apti, cărora sa li să faca salariu de căte 300 fl. Tienenda si comitetulu bisericescu sie-dintia a facutu unolu dintre preoti propunerea ca nu e de lipsa a se ridică salariile asiă susu, ci unulu sa se lipseze cu 300 fl, inse cela-laltu numai cu 210 — presupunendu ca cu astfelui de remunerare nu se va afla altu individu mai apu de cum este fulo seu, care tocmai pre atunci remasese fără postu. Assertionea sea acestă si-o motivă in modulu pedagogico-didacticu : ca in clas'a prima nu s'ară cere dela invetigatoru atât'a eruditioane, (sic!) Unu felu de recompensa pentru intrepunerea si mijlocirea par. protopopu cu ocasiunea formării comitetului bisericescu, de a yári si pre preoti in comitetu !

Parte din membrii comitetului cu durere disu-totu-si s'au lasatu a se seduce prin astfelu de sofisme; inse onore rverendiss. dloj inspectoru districtuale, ca la escrierea concursului a luatu de basea protocolulu comitetului comunale si nu acelu bisericescu !

Au concursu unu absolutu de gimnasiu si teologia, si 2 cu căte 4 clase si teolog'a, intre cari si siu acelu preotu, carele altu-cum nu numai ca nu a produsu, că cela-laltu, atestatu de qualificatiune dela comissionea esaminatore, dara nici dela direction'e, unde a functionatua mai nainte.

Vine diu'a alegersi. Se citescu documentele dimpreuna cu recomandationea protopresyterului respectivu. Celu dintâi, maturantulu, nu se alege, nefindu recomandatu din parte par. protopopu; alu doilea se alege cu majoritate absoluta; pre alu treilea se invioiesc alu alege numai sub conditioane că sa se tocmeșca de nou cu elu; inse la propria declarare a parintelui seu ca ya mai lasă din salariulu esoriso in concursu, se alese.

Si astu modu se fini actulu alegerei — prin comitetu, si suntu convinsu ca si siopodulu totu asiă ar' fi procesu. Esamenele voru documenta, in cătu a fostu corecta seu nu alegerea.

S'ară mai poté insiră multe incidente nefavoritore inaintarei spirituali si materiali din comună accea, cari provinu de acolo, ca cea aprópe cu loculu (indigeni) suntu departe de spiritulu progresistu alu timpului, său suntu prea petrunsi de egoismu, care ambe suntu plague si calamități: impedecaminte ale progresului. Altii ieră-si se lasă a fi instruite in mân'a celoru particularmente interesati, pre căndu densii aru putea pâst independinte sine ira et studio, atunci de siguru aru folosi mai multu binelui comunu.

Cându inse asiu adumeră numai părtele om-

brise ale comunei acelola, asiu cadă in suspitionea de a fi referitoru partialu si nedreptu.

Suntu si barbati demni de tota stim'a. Si chiaru cându aru si comisau óre-cine diotre acei a o mica erore, nu trebuie judecatu lateralmente.

Meritulu cástigatu in decursulu multoru ani nu trebuie acoperit prin o simpla frasa.

In anii 186% s'a ridicatul edificiulu scolasticu in desnomita comuna, care aru face onore ori si căru orasii, dându impuls si comunei invecinate a imită exemplulu acestu frumosu alu Tiliscanilor asiă in cătu adi in intregu protopopiatulu rvds. I. Hani'a lucescu scolele că faciliile prin comune, ajutându si singura densulu la efectuire atât moralicesce cătu pote si materialmente.

Aci a mersu preotima din Tilișcă manu in māna cu deregatoria cea activă de pre atunci. In anii mai recinti s'a proveditu scolă cu multe mobile, aparate folositore si inlesnitore inventiamentului, aci directiunea scolară cu invetigatorii au documentatuzelo. Astadi posiede scolă de acolo unu fondu, de si neinsemnatu, circa 100 fl. v. a. totusi privinduse de aluatul pote crește la o suma respectabila, pentru ca midilōe aru si prin cari se aru poté imulti. Intemeitorulu aceluia este par. P. Jugăzelosulu directore localu. S'a mai inițiatu in anulu scolasticu dejă espirat si o biblioteca scolastica, se mai aude, ca comunitatea aru si aplicata a desemnă scolei si unu locu pentru gradina de pomorit, ceea-ce facia cu directiunea tempului prezintă spre realitate e tare de dorit etc.

Asemenea propasindu pre terenula scolaru successive cu incetul macară totu vomu ajunge de parte. Numai ceva se recere: concordia, energia si subordinatiunea intereselor private celor comune, si atunci vomu inaintă. Cu aceste virtuti trebuie insa la totu casulu sa premerega preotima, documentându prin aceea ca poporul nu se insila deca i privesce pre preoti de conducători ai sei. — Suum cuique.

Varietăți.

** (Prelegeri publice.) Mai multi domini români din Sabiu s'au întrunitu, spre a fi in decursulu iernii 1870/1 unu ciclul de prelegeri publice.

Prelegerile acestea, incepându-se Joi in 19 Nov. (1 Dec.) a. c., se voru tiné de regulă totu la dône septembri, Joi'a, sera precisu la 7 óre, in locuilitatele Asociatiunei transilvane pentru literatură româna si cultură poporului român (Strad'a Cisnadie, casă a archidiocesei greco-orientali Nr. 177).

Spre a se acoperi spesele subversante, se fixeză pretiulu unui biletu pentru ciclulu intregu de prelegeri (pâna acum insinuate 10.) cu 1 fl, ieăr si unui biletu pentru o singura prelegeră cu 10 x. v. a. Biletele se află la dispozitionea on. publicu in tipografiu archidiocesana, ieăr in serile dileloru de prelegeri si la cassa.

Incepntulu prelegerilor la face Joi in 19 Novembre (1 Decembrie) a. c. P. Z. Bolu cu tractatul seu: Viéti'a familiare in paganismu, iudaismu si christianismu, ieru numele dd. prelegatoru urmatoru impreuna cu titulii tractatelor Dloru se voru anunciată totdeun'a atât in prelegera premergătoare, cătu si in coloanele acestei foi.

** (Literariu.) Numerulu 6 alu felej societăției „Romanismul” contine urmatörile materie: I. Literatura: Poesia populară a romanilor, de Gr. G. Tocilescu; Mires'a la mormento, drama in cinci acte, de N. V. Scutescu; Dunarea si România, de G. Misailu. II. Istoria: Doue crisoare din 1437 ale lui Vladu III., Dracula, cu note din colectiunea lui Gr. G. Tocilescu. III. Acte oficiale ale societăției — Dare de sema din partea comitetului despre starea si progresul societăției, conform art. XIII din statute, cătra membrii societăției, citita de presiedinte in siedintă generale de la 13 Septembrie 1869. — Foia societăției „Romanismul”, redactata de o comisiune de cinci membri, alesii din singura societăție, in unire cu presiedintele ei, B. P. Hasdeu, apare odata pre fiecare luna, in formatu 8-10 mare si in marime de la 40—50 cole pre anu. — Pretiulu abonamentului, care se pote face in Bucuresti, calea Mogosioiei, Nr. 81, este pre una anu 20 lei, pre siese luni 12 l., pre trei luni 7 l.; unu exempliaru costa 2 lei 80 bani. — Aceasta foia este dintre cele mai interesante si mai bine redactate foie periodice literarie si, prin tractarea

si publicarea materielor alese si curatul romaneschi, se recomenda celei mai caldurișe imbracisari.

* * Nu sciu romanește! „Românu” și „Revistă militara” suntu coprinse de justă indignare ca din Moldovă vinu recruti, din județul Romanu, cari nu sciu romanește.

Este a atinge o cestiune mare nomai de o latorie. Nu ne indignăm noi ca suntu recruti cari nu sciu romanește, dar ne indignăm ca există unu governu român și ca nu face nimicu spre a pune stăvila dînicii maghiarări ce se face în județele Németi, Bacău, Romanu, Husi, sub auspiciole statelor societăți dela Pestă și sub mantă religioanei catolice.

Noi scimă ca statu înainte de 1861, sub ministeriul Cogălnicenii, cătu și după unire, fiindu ministeriul cultelor onor. d. Cretulescu, său facutu pasi seriosi de guvernă spre a pune capetă desnationalizării ce bântue atâta sate din arealele județelor.

Sub ministeriul Cogălnicenii său fostu inceputu tratative cu scaunul papal prin care guvernul român și-a revindecatu dreptul de a numi episcopul catolic. Importă redobândirea acestui dreptul cu care se voru puté impiedecă propagandele desnationalizătoare ale preotilor ce vinu din Ungaria prin satele române, și cari mergu cu intrigele pâna ca satenii să nu-si mai trimită copii la școalele române publice din satu.

Sub ministeriul dñi Cretulescu, ministeru secund in imbunătățiri școlastice și nationali, se oțarise înființarea unui seminariu catolic, alu Stalului, că sa se crește in elu clerulu ce necesitatea numerosele sate catolice din Moldovă, spre a se evita pre venitoriu macaru aducerea de preoti unguri.

Multa larma facu atunci o stupidă opoziție și projectul seminariului cadiu... .

Acum nu mai incapă mirare ca recruti nu mai sciu romanește și de vomu merge totu astfelui, apoi pâna în căti-va ani nu va fi de mirare nici ca căte va sute de mii satenii din Moldovă se voru declară pre sine și unguri, și Statu in Stato!

Infor.“

* * (Iosifu Papp-Szilágyi), episcopul diecesei române de Oradea-Mare, adresă tuloror preoților din aceeași directă circulare cerculariu dñ 21 Oct. 1870, Nr. 675, pre care lo supunem judecăției ceterilor nostri: „Nu e neconoscutu, cum-ca a ingreunatu mână lui Dumnedieu spre lumea cea peccatoasă, pentru-ca in diile noastre mai ca s'a plinuitu dis'a Profetului: „Toti său abatutu dela căile Domnului; impreuna netrebni său facutu; nu este celu ce face bunetate, nu este pâna la unul.“ (Ps. 13 v. 3) Puntru aceea Dumnediu a lasat pre omenei orbiei sale: să scolatu limba, spre limba, imperatia spre imperatia; resculari, bataie, versare de sânge, fômete și bôle, despre cari audim și cete, suntu pedepșa pe catelor, ca-si cum nu aru fi d-partea diu'a Domnului cea mare a judecăției. Orbi a menescă pâna acolo a ajunsu, cătu insa și Sântă cetate a Romei o au cuprinsu varvarii; și Santul Parinte, Patriarchul Romei, se astă incunguratu de vresmășii, că și ore cându S. Petru in robia paganiilor, asiă cătu graiul lui nu mai pote sosi la noi sa ne luminădie, sa ne mangăie, sa ne binecuvante și sa ne intărășca. Intru aceste impregiurări nu avem altu locu, decât că se ne intorcemu la Domnedieua sa ne pocaimu și sa strigămu din adeocului inimii: Domne mantuiescă-ne; nu ne lasă a perii; lucrul mânitoru Tale suntemu; nu intorce faci'a Ta de către noi; fii indoratu nôște, pacatosilor! Si, precum creștinii cei de antâi, fiindu. Petru in lantiuri, se rogau pentru mantuirea lui: asia și noi, pentru mantuirea școlarului acelui-a, Patriarchul Romei, din mană vresmășilor, cari voiescă aduce pre omenei la paginata: sa facem rugăliuni serbinti fără incetare. Pentru aceea renduim, că sa se facă rugaciuni in toate bisericile, și anume: rugaciunile dela litia; cu Tropariul „Celu ce Teai nascutu din Fecioara“ de la ora IX., „Tatal nostru“ și „Nascători“a, și sa se indemne poporul prin invetiaturile preoților la pocantia, la vietă creștină bine placuta lui Domnedie, că sa se imblaniasca Domnedie, sa dea iera-si lumei pace și susținelor nôstre mare indurare.“ — Sântă Sea parintele episcopu ni spunea dura in acestu circulare, ca unitatea Italiei este unu lucru barbaru; ca libertataa și independentia națiunilor nu suntu placute lui Domnedien: ca Ddieu tramite omeneilor

bataiele, versările de sânge, bôlele și alte calamități nenumerate; ca italienii, inimici patriarcilor Romei, voiescă se duca pre omenei la paganitate (Auditii numai!), etc. Ddieu, Sântă Sea aru avea să implinească alte datorințe către națiunea sea și clerulu seu, și sa nu vina a emite nisice iocă din evul intunericului, cari nu mai au nice ună trecrea la omenei inhibitor de lumina și de adeveru. Nu Ddieu, la care nu incapă nice ură nice reușatea, ci tiranii și despotați poporelor facu resbelele și casiu versările de sânge omenescu, prin infamiele loru.

* * Daco-Romania și reporturile sele cu germanismoul de Badewitz, (in limbă germană, Leipzig, H. Mäthes, 16 pag. pretiul 1 și jumătate dieceri). Acăsta brosura coprinde totu felul de planuri interesante in privința schimbărilor ce au să se facă in Orientul Europei. Ea dorescă lărgirea teritoriului României și frățietate basată pre libertate cu Serbia, Bulgaria și celelalte popore din imperiul otomanu. Raporturile României către Germania, se vedu a fi produse numai prin mărele simpatii pentru cei doi Hohenzollern pre tronurile din Berlinu și București.

Acăsta brosura urescă pre Austria, se bucură de desastrele din 1866 și dorescă romperea Ungariei de ea. Russia și tentatiile ei in Sudu, inse găsesce o jista aprobată. Darimarea Turciei său poate incungură prin intinerirea acestui Statu pre o cale civilisatoră — opină autorulu — de să elu se pronunță mai multu pentru darimarea ei.

* * Curiositate. Că curiositate in secolul in care traimu, reproducem școlarului documentu după „Opiniunea națională“: Citatione, In numele umanitatii injuriata, in numele libertăției consecinței apesate, in numele dreptului înfruntat și alu justitiei disprețuite, fratii Wilhelm I-iu, regale Prusiei, și Friederich-Wilhelm-Nicolae-Karl de Prusia, principe ereditarii alu coronei, suntu citati in persoana său printr'unu reprezentante, care sa poseda unu titlu francmaconicu, a se prezenta Sâmbăta, 29 Octobre 1870, in logia francmaconilor din stradă Jean-Louis Rousseau, 25, la 7 ore sera, spre a respunde la acuzaționea de violatiune și jurământului, adusa în contra-le de francmaconi pariciana. De nu se voru prezenta său nu voro fi reprezentati, in puterea citationei de facia, li se va numi unu aparatori, apoi se va procede 'naite, conformu usurilor francmaconice.

„Oriente Parisului, 21 Octobre 1870.“ (Urmăză semnaturile venerabililor și delegaților logei.)

* * O scrisoare privată dela Versailles asigura ca in ospitalele din acelui oras moru la 400 soldati pre dt.

* * Victor Hugo a cumpăratu unu tunu mare cu pretiu de 15,500 fr. și l'a donat guvernului sperării naționale. Tunul pără numele de Châllement, de ore ce este cumpăratu cu banii căstigati dintr-o conferintă tienută sub acestu nume.

* * Epistolele cu sigilu negru in totudé-ună suntu isbitore pentru mume, cându vinu dela fiu loru, mai cu séma deca acestia suntu la resboiu. Astfelui de epistola primi o mama din Bonn'a, dela fiul seu, care se luptă intre franciștori. Similitorea mame pre data ce vediu sigilul negru cadiu la pamentu lesinata și nici ca se mai sculă. Mamă credea că fiul ei e mortu, pre cându elu i facea cunoștu in epistola ca a fostu in mai multe batalii din cari au esită sanatosu, și ca in acele lupte să aportat uitejescă asiă incătu e inaintat la gradul de oficeriu. Espliță asemenea de ce pune sigilu negru. Că după cum dice elu astfelu, se sia mai sigura de desfacerile cari suntu forte dese, fiindu ca sigilul negru i face ori și cum se aiba respectu.

* * Belfort. Însuși „Munitoriul prusăien“ da următoarele amenunțe, privitoare la tarea fortăriță Belfort: din ele se vedu cătă importanță pune înamicul pre posesiunea acestei cetăți și cătu de însemnată și positiunea sea, aprópe inespugnabile. Dupa mai multe lupte, mereu favorabile trupelor germane, acestea fura impins acum pâna aprópe la fortăriță Belfort, care e împresurata dela 3 Noemvre. Posesiunea Belfortului e din cele mai importante pentru comunicatiile cu sud-estul Franției; in aceste ultime vremi valoarea sea a marită inca și mai multu, in urmă construirei a trei linii ferate, care au aici punctul loru de intru-

nire, Déră in acestu momentu Belfort căstiga o însemnatate cu totul exceptionale, căci parțea meridională din Alsacia nu va fi pre deplină garantată Germaniei, de cătu prin posederea acestei fortărițe.

La Belfort se încrucișă linile ferate care se întreprindă la estu spre Bâle, trecându prin Altkirek și Mulhouse, la estu spre Paris prin Vesoul și la sud-estu spre Besançon prin valea dela Doubs: aceste trei linii întrețin comunicatiile cu Elveția și cu media-dă și sud-estul Franției.

Acăsta fortăriță de primul rang — nu de alu doilea, cum unele dinarii au disu lăca covenită — este situată pre Savaureuse, într-o loca unde se ridică mai multe grupe de inaltimi, la poalele muntilor calcari, alu căruia versu Miotte, înaltu de 1500 picioare și muntele Justice, înaltu de 1300 picioare suntu cei mai importanți.

Belfort apara trecerea intre Vosges și Jură, inchide drumurile ce ducu la Basse-Alsace in valea Doubs și acoperă mai cu séma drumul cunoscutu sub numele de „Spartur“ de Belfort.

Orasul este dominat d'o citadela, construită de Vauban, și care, zidita p' o stâncă colțiorată, este impresionanta d'unu zidu bastionat, care lu desparte de două suburbe importante.

Afara de aceste fortăriță ale „stâncii Belfort“, alu căruia punctu celu mai ridicat trece cu mai multe picioare nicelulu apei Savoureuse, Belfort e neintreruptă aparatu de siesulu permanente Vallon, care pote coprinde aprópe 20,000 omeni și care e protegiată de forturile puternice Miotte și Justice, precum și prin lăcarile cele mai moderne de Barres și Hautes-Perches.

Orasul e unul din cele mai importante localități ale departamentului Rhinul de susu; numera 8400 de locuitori, este reședinta diferitelor autorități civile și militare, posiede căte-va monumente însemnate, precum spitalul, teatrul, etc. și aci se face unu tranzit ușoară importantă.

Concursu.

A devenit vacantu postul de parochu in parochia gr. or. din Vurperu, protopresbiteratul Sabiuului alu doilea.

Emolumentele impreunate cu acestu oficiu parochialu suntu pre lăngă venitulu stolaru, 14 jugere pamantu, parte de semanatu, parte de cositu.

Doritorii de a ocupă susu numitulu postu parochialu sa dovedescă prin documente valide, ca au absolvitul cursul teologicu. Cei ce voru poté produce atestate bune, despre servitii prestate deja bisericii său școlei, voru avé preferentia.

Suplică dimpreuna cu documentele e de a se îndrepta către presidiul scaunului protopresbiteralu alu tractul II alu Sabiuului in Sabiu, celu multu pâna la 4 Decembrie a. c.

Vurperu 7 Novembre 1870.
Comitetul parochialu gr. or. din Vurperu.
(95—2)

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochie din Sant-andresiu cu filia Santuhalmu, protopresbiteratul Devei in comitatul Huniadorei se scrie prin acăstă concursu.

Emolumentele suntu: Dela 150 numeri de case căte două ieră dela 100 căte treimesuri de cucuruzu ne sfarmatul și dela cei cu plugu și caru inca căte ună mesură de grâu, și stolă dela 250 de case pre lăngă două cemeterie inca 4—5 juguri semenatura și fenatiu.

Recursele instruite in sensulu statutului organicu bisericescu, sa se asterna acestui scaunu protopopescu in Dev'a pâna in 25 Novembre a. c.

Cu intiegerea comitetului parochialu.
Dev'a 24 Octobre 1870.
In numele Comitetului parochiale.
Ioanu Papu
(94—2)
Protopopu.

Edictu.

Ioanu N. Porumbariu, — care de 5 ani și 6 luni a păresit cu necredinta pre legiuța sea socia Elen'a, nata Ioanu Tomă Log'a, Cambii din Brasovu, de leges gr. or., și pribegesce in lume fără a se potă sefi locul ubicitănei lui, — este prin acăstă citat, că în terminu de unu anu și o dî de datul presintă, sa se infasidie înaintea subsemnatului scaunu protopopescu, că la forul matrimoniale respectivu, căci la dincontra, și in absența densului se va decide pre basea SS. canone ale bisericei noastre ort. res. — procesulu divertiale incaminat de soția lui.

Brasovu 22 Octobre 1870.
Scaunul protopopescu gr. or. I alu Brasovului.
Ioanu Baracu
Protopopu